

Nærings- og handelsdepartementet
Avdeling for næringsregulering og skipsfart
V/Geir Bj. Sætre
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 200302210-5/GBS

Vår ref.: OU 2003-087

15.09.2003

Høring – utkast til forskrift om innsynsrett i aksjeeierbok og aksjeeierregisteret

1. Innledning

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for norske medier (trykt presse, radio, tv og internettpublikasjoner) i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål, og er blant annet sekretariat for Offentlighetsutvalget. Dette utvalget består av en gruppe redaktører og journalister som arbeider for videreføring av offentlighetsprinsippet i forvaltningen og samfunnslivet ellers. Norsk Redaktørforening (NR) er en lands-omfattende sammenslutning av redaktører i alle typer medier. Vi kommer her med en samlet uttalelse om departementets utkast til forskrift om innsynsrett i aksjeeierbok og aksjeeierregisteret.

2. Generell innsynsrett i aksjeeierboken og aksjeeierregisteret

Vi slutter oss til forslaget om en generell innsynsrett i aksjeeierboken og aksjeeierregisteret.

Offentlighet omkring slike fortegnelser er helt avgjørende for at en fri og uavhengig presse skal kunne avdekke kritikkverdige forhold i næringslivet. Åpenhet omkring et selskaps eierforhold, økonomiske forhold, samt opplysninger om hvem som utgjør selskapets ledelse er en naturlig del av et demokratisk samfunn. Allmennheten har rett til å vite hvem som eier viktige verdier i samfunnet vårt, og forholdene bør derfor legges best mulig til rette for at pressen også på dette området kan drive en undersøkende og kritisk journalistikk.

Det er også i tråd med Ot.prp. nr.23 (1996-1997) punkt 8.6 at aksjeeierregisteret er offentlig på samme måte som aksjeeierboken.

3. Elektronisk føring i aksjeeierboken og verdipapirsentralen

Departementet mener aksjeselskaper bør stå fritt til å føre aksjeeierboken i papirform eller elektronisk, og legger opp til at allmennaksjeselskapene kun plikter å oppbevare en papirutskrift fra aksjeeierregisteret i verdipapirsentralen.

Dette samsvarer svært dårlig med dagens teknologiske hverdag, og når bakgrunnen for en revisjon på dette området er "behov for en modernisering av forskriften"¹, er forslaget på dette punkt etter vår mening foreldet allerede før det trer i kraft. Vi går derfor inn for at det innføres en uttrykkelig plikt i forskriften til elektronisk føring både for aksjeselskapene og allmenn-aksjeselskapene, og at innsyn skal gis i elektronisk form dersom den som krever innsyn ønsker dette.

4. Prising av informasjonen

Prising på informasjon kan medføre økte informasjonskløfter og underforbruk av opplysninger. På bakgrunn av vårt forslag om plikt til elektronisk føring og hensynene bak offentlighetsprinsippet, støtter vi følgelig departementets forslag om at elektronisk overføring ikke skal gi grunnlag for kostnader som kan belastes den som krever innsyn.

5. Saksbehandlingstiden

Departementet går inn for at aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet må oversende informasjonen innen en yttergrense på 14 dager. Dette er en viderefremidling av gjeldende tidsfrist som ble lagt til grunn i 1976. I forlengelsen av vår argumentasjon ovenfor om dagens teknikk, er det vår oppfatning at denne fristen naturligvis bør kortes ned.

6. Opplysningene det kan kreves innsyn i

Departementet foreslår at allmennaksjeselskapene kun plikter å ha en utskrift fra aksjeeierregisteret som ikke er eldre enn tre måneder. På bakgrunn av vår argumentasjon om elektronisk databehandling og at aksjeeierboken og aksjeeierregisteret fortløpende må justeres med hensyn til etterfølgende endringer, må allmennheten kunne kreve at utskriften til enhver tid er oppdatert og ajourført.

Departementets høringsnotat berører overhodet ikke nærmere spørsmålet om hvilke opplysninger allmennheten her kan kreve innsyn i. Vi vil i denne sammenheng vise til Norsk Presseforbunds brev av 04.03.2003 til juridisk seksjon i departementet, der vi skrev følgende om nettopp dette:

"Aksjeloven § 4-6 første punktum og allmennaksjeloven § 4-5 første punktum sier at aksjeeierboken skal være tilgjengelig for enhver. Bestemmelsene foreskriver ingen begrensninger i denne innsynsretten, og departementet har understreket i Ot.prp. nr. 23 (1996-97) side 100 at forskriftshjemmelen ikke vil kunne brukes til å begrense innsynsretten. Hovedformålet med å påby en slik fortegnelse er å gi selskapet, myndighetene og allmennheten en oversikt over selskapets aksjonærer og deres aksjeinnehav, jf. Mads Henry Andenæs "Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper" (1998) side 66. Da bør også innsynsretten samsvare med hva som her nedtegnes. Blir selskapet på annen måte enn ved melding kjent med at en aksje er overdratt, skal dette anmerkes i aksjeeierboken, jf. aksjeloven § 4-7 annet ledd. Og registrering i aksjeboken av pant i aksjer skal nedtegnes iht. lovens § 4-8 tredje ledd. Uten å kunne henvise til noen lovhjemmel, er det antatt at disse opplysningene ikke er omfattet av innsynsretten, jf. "Aksjeloven og allmennaksjeloven" (1999) side 197-198. Dette mener vi strider mot den alminnelige innsynsretten.

¹ Høringsbrevet side 2.

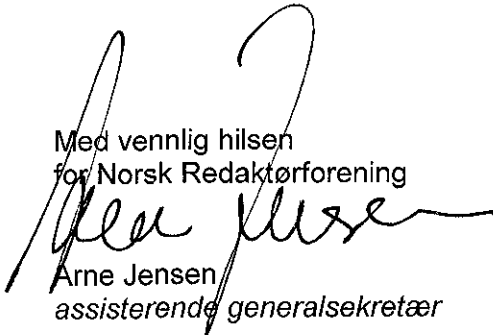
Etter gjeldende rett er det heller ikke mulig å kreve opplysninger om tidligere aksjeeie. Etter vår oppfatning er det vanskelig å se hvorfor ikke også historiske opplysninger bør være undergitt offentlighet. Behovet for åpenhet omkring slike opplysninger er stort i et turbulent aksjemarked hvor innsidehandel er blitt stadig mer aktuelt. Vi minner her om at Aksjelovgruppen foreslo innsyn i historiske opplysninger, jf. Ot.prp. nr.36 (1993-94) side 178."

Vi mener det er en stor svakhet at departementet ikke har vurdert og tatt standpunkt til dette.

7. Styrets plikt

Det er i dag antatt at det er styrets plikt at innsynsreglene blir fulgt, jf. Andenæs "Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper" side 67. Av pedagogiske grunner mener vi dette ansvaret må nedtegnes direkte i den nye forskriftens ordlyd.

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
assisterende generalsekretær

for Norsk Presseforbund

Ina Cath. Lindahl
organisasjonssekretær